

pplk. Viktor Kollanda

Podplukovník Viktor Kollanda byl jednou z nejvýznamnějších osobností největší protektorátní odbojové skupiny Josefa Sousedíka ze Vsetína. Byl jednou z hlavních postav její vojenské a zpravodajské části již od počátku okupace. Jako vyšší důstojník horských praporů měl jeho přínos pro přípravu vojenského povstání na Valašsku v létě 1944 klíčový význam. Jeho život skončil velmi tragicky, když byl nacisty veřejně oběšen na Dolní Bečvě 9. listopadu 1944.

Podplukovník Viktor Kollanda se narodil 13. srpna 1902 v Bystřičce u Vsetína jako nejmladší ze tří synů revírníka Adolfa Kollandy a jeho ženy Emmy – rozené Schullové. Svě dětství prožil v Huslenkách, kde navštěvoval obecnou školu a bydlel v lesním revíru v údolí Kýchové. Nejstarší z bratrů Otmar byl Oberleutenantem – nadporučíkem c.k. rakouské armády a během první světové války obdržel tři vyznamenání. Nejmladší Viktor se rozhodl jít ve šlépějích svého bratra a svého dědečka Václava Kollandy, který byl členem tzv. elitních černých myslivců. Po obecné škole absolvoval osmileté gymnázium ve Valašském Meziříčí, které zakončil maturitou 20. června 1921. Na podzim téhož roku nastoupil základní vojenskou službu v Kroměříži a po přísaze se stal frekventantem prestižní vojenské akademie v Hranicích. Tu dokončil v hodnosti poručíka v roce 1923. Jako důstojník z povolání nejdříve nastoupil aplikační kurs na posádce v Milovicích a poté byl převelen na Slovensko do Turčanského sv. Martina, kde začal jako velitel čety u 1. horského praporu. Vzhledem k velmi dobré kondici a lyžařským dovednostem byl v roce 1926 vyslán na měsíční lyžařský kurs důstojníků ve Vysokých Tatrách. Ještě v témže roce byl přemístěn na rok do Prahy na speciální výcvik instruktora tělesné výchovy. V roce 1928 byl povýšen do hodnosti nadporučíka a přemístěn na Těšínsko k 3. hraničářskému praporu ve Fryštátě - Karviné. Zde působil jako velitel tělesné a mravní výchovy důstojnického praporu. V roce 1930 zde vedl jako trenér posádkovou fotbalovou jedenáctku, která za sezónu neprohrála jediný zápas. Jeho kolegové i vojáci, kterým velel mu, věnovali pamětní fotoalbum. Od podzimu 1930 do jara 1933 byl ustanoven jako stálý učitel důstojníků v záloze v Opavě a získal hodnost kapitána. V květnu 1933 byl převelen k hraničářskému praporu v Žamberku a ihned byl odeslán na specializovaný topografický kurz na jeden rok do Prahy. Ve zbrusu nových budovách posádky v Žamberku působil do září 1936 jako velitel roty, ale již v roce 1934 žádal o místo blíže k domovu do Valašského Meziříčí. Na podzim 1936 byl přemístěn do Hranic na Moravě, kde získal hodnost vyššího důstojníka – štábního kapitána a působil jeden rok jako instruktor výcvikového střediska akademie. V září 1937 byl přemístěn jako velitel roty u 32 „Gardského“ pluku v Košicích, kde působil do února 1938. Jeho posledním působištěm byla vojenská posádka v Prešově, kde velel náhradní rotě i v době mobilizace.

OBRANA NÁRODA

Ihned po okupaci naší vlasti začal špkt. Kollanda spolupracovat s jednou z nejvýznamnějších osobností celého protektorátního odboje, továrníkem, politikem a vynálezcem Josefem Sousedíkem. Společně s Vladimírem Drápalou se stali prvními členy vsetínské organizace Obrana národa. Již v červnu 1939 zajistil osobně Kollanda se třemi řidiči ze Zbrojovky odvoz zbraní z likvidujících vojenských posádek ve Valašském Meziříčí, Frýdku-Místku a také skladu v Rajnochovicích. Od roku 1939 začal špkt. Viktor Kollanda pracovat jako vrchní tajemník na okresním úřadě ve Vsetíně. Prostřednictvím zaměstnankyně policejního úřadu Heleny Bartolomějové (provdané Chvílové), zde vydával falešné doklady a cizinecké pasy. Zejména pomocí převaděčů z Velkých Karlovic zajišťoval ilegální přechody osob přes Slovensko. Díky této činnosti emigrovalo na východní i západní frontu mnoho našich vlastenců a vojáků.

ENLA

Na základě písemné zprávy elektrotechnika zbrojovky Vsetín Josefa Kubičika se Josefu Sousedíkovi podařilo navázat rádiové spojení s vládou v Londýně již počátkem roku 1942. Telegrafistkou byla poté vzdělaná úřednice z Frýdku-Místku Radnouzová. Viktor Kollanda poté pověřil Josefa Kubičika a Ing. Kolesnikova, aby zhotovili další novou vysílačku. Jedna radiostanice o výkonu 1 kW byla osobně Kollandou převezena na Slovensko poblíž Lázní Lubochňa, kde se shromažďovaly špionážní informace z poboček vsetínské Zbrojovky v Podbrezové a Nového Mesta nad Váhom. Od tohoto období a zejména v roce 1943 začal Sousedík s Kollandou shromažďovat a odesílat důležité šifrované depeše do Londýna. Postupně byly získány kontaktní osoby na všech poštách a četnických stanicích celého okresu. Činnost německých bezpečnostních složek a její správy byla průběžně monitorována. Prostřednictvím Boženy Kročkové na telefonní ústředně ve Vsetíně, byla odposlouchávány hlášení služeben gestapa. Veškeré informace byly podávány Miroslavu Klimkovi, který předával veledůležité zprávy přímo Sousedíkovi.

CLAY

K největšímu rozvoji veškeré odbojové činnosti nejen ve Vsetínském okrese došlo počátkem dubna 1944. Na pomoc odboji byla vysazena u Holešova paradesantní jednotka CLAY-EVA Antonína Bartoše. Ta začala postupně iniciovat vznik dalších odbojových skupin na celé východní Moravě. Benešova exilová vláda dlouhodobě plánovala povstání na Slovensku, které se mělo poté rozšířit i na Valašsko. Tímto hlavním a zásadním způsobem chtěla přispět k definitivní porážce fašismu. Důstojníci ze Vsetína a Valašského Meziříčí již delší dobu podrobně shromažďovali a zpracovávali podrobné vojenské informace celé oblasti. Viktor Kollanda zhotovoval situační mapy pohraničí našeho okresu a během jara 1944 se mu podařilo najít velitele nejméně čtyř nových odbojových skupin. Ve Velkých Karlovicích získal stavebního architekta Josefa Solanského a pro oblast Horního Lidče úředníka Rudolfa Lenharda. Odbojové skupiny podřízené Kollandovi vznikly ve Valašské Polance, Lužné, Lidečku, Horním Lidči, Lačnově, Valašské Senici, Potči, Střelné a Valašských Kloboukách. Pro lokalitu vsetínských vrchů byl určen velitelem Václav Květoň ze Vsetína. Pro oblast západní části Javorníků získal Kollanda učitele gymnázia Josefa Slámu. Během léta 1944 vojenský štáb důstojníků ve spolupráci s exilovou vládou vytvořil plán vojenského povstání. Prvním a zásadním úkolem povstalců byl přepad vsetínské Zbrojovky a obsazení celého Vsetína. Ambiciózní akce počítala se zapojením více jak dvoutisíc osob, kterou tvořili hlavně zaměstnanci zbrojovek ve Vsetíně a Jablůnce.

Rudolf Lenhard

Po nečekaně špatném průběhu slovenského povstání se plánované „Valašské“ povstání stále odkládalo. Londýnská vláda byla vzhledem k situaci na Slovensku k zahájení vojenských operací na Moravě oprávněně velmi skeptická. Poslední plánovaná letecká dodávka nezbytných zbraní prvního sledu na 7. říjen se nakonec neuskutečnila. Slovenské povstání skončilo vojenským neúspěchem a všechny plány směřující k osvobození našeho území tak byly definitivně zmařeny.

Škpt. Viktor Kollanda byl zatčen jako první člen Sousedíkova vojenského štábu již v sobotu 21. října 1944 ve Zbrojovce v Jablůnce, kde pracoval asi týden v tzv. totálním nasazení. Josef Sousedík uvedl, že se o příkazu k zatčení Kollandy díky svým špiónům dozvěděl a varoval jej prostřednictvím odbojáře přímo na pracoviště. Této zásadní informace však podle Sousedíka Kollanda nevyužil. Škpt. Kollanda byl nejdříve vyslýchán ve Vsetíně a poté drasticky mučen zejména ostravským gestapem. Své spolubojovníky a přátele však neprozradil a důležité informace neposkytl. Nesmírně inteligentní velitel odboje Josef Sousedík byl zatčen ve Vsetíně

až 15. prosince na základě zrady Františka Šmída. V ten samý den byl při útěku z výslechu na Vsetíně smrtelně postřelen členem gestapa.

Nečekaný sled událostí, který nastal druhého listopadového týdne 1944, šokoval nejen celý vsetínský okres. Po rozsáhlém zatýkání osob došlo již 5. listopadu k popravě dvou osob v Zubří. Dne 9. listopadu se uskutečnily najednou tři odstrašující veřejné popravy. Prvním místem byla Dolní Bečva, kde byl na své poslední cestě k šibenici společně s dalšími třemi muži „předveden“ velmi ztýraný škpt. Kollanda Viktor. Za místo této extrémně odstrašující veřejné perzekuce si speciální komando přivolané K.H. Frankem vybralo prostor školního hřiště ! Vše se odehrálo před zraky učitelky, která musela exekuci přihlížet společně se svými žáky obecné školy... Společně s Kollandou byli popraveni Karel Bubla a Ján Jurčo ze Žamberka a Štěpán Králík z Bratčic u Brna, u kterých se zřejmě našly vojenské mapy od Kollandy. Tentýž den bylo v obci Růžďka popraveno pět mladých chlapců zadržených při přechodu hranic. V Kunovicích u Valašského Meziříčí byli popraveni hajní a partyzán Karel Šuchta.

Viktor Kollanda byl stoupenec masarykových myšlenek a hodnot první republiky. Jako člen evropského literárního klubu byl zásadovým demokratem a kritikem komunistických názorů a její politiky. Jeho synovec Alfred Kollanda žijící ve Vyškově uvedl: „*Můj strýc by se s únorovým převratem 1948 zcela jistě nikdy nesmířil a stal by se obětí režimu stejně tak, jako třeba Rudolf Lenhard a mnoho dalších našich skvělých důstojníků. Myslím si, že strýc raději zahynul rukou nepřítele, než-li rukou vlastního lidu.*“

Viktor Kollanda je významnou osobností vsetínského a karlovského odboje v literatuře však nebyl doceněn. V roce 1945 byl štábnímu kapitánovi udělen československý válečný kříž a byl povýšen do hodnosti majora. Na základě renominačního návrhu ministerstva obrany z roku 1947 mu byla udělena hodnost podplukovníka. Jeho jméno je vytesáno na pomníku obětem války nejen na Dolní Bečvě, ve Vsetíně, v Jablůnce a Velkých Karlovicích, ale také na akademii v Hranicích a z dosud neznámých důvodů také v Brně Řečkovicích. Člen Sousedíkovy skupiny Josef Kubičik, ve své výpovědi v roce 1969 uvedl: „*Dočkal jsem se osvobození Vsetína 4. května v 17 hodin. Bylo jen velká škoda, že tuto radost a štěstí nemohli s námi prožívat zasloužení velikáni a mučedníci našeho boje, kteří stáli v našich prvních řadách. Jmenovitě Josef Sousedík a škpt. Viktor Kollanda*“.

Pzn. Celý dosud nezveřejněný zpracovaný materiál z vojenského ústředního archivu a materiálů zabavených StB v roce 1970 - pplk. Viktor Kollanda a Josef Sousedík je k dispozici na svazech bojovníků za svobodu ve Vsetíně, centrále v Praze, knihovnách Vsetín, Valašské Meziříčí a akademie Hranice.

zpracoval Jan Drozd, Mgr.

Na textu spolupracovali: Kateřina Kollandová Bc., Alfred Kollanda, Ing., Marie Mikulcová, Paedr.

Odborná spolupráce: Jiří Plachý, PhDr. VHÚ Praha, Blanka Andělová, Ing., SBS Vsetín

Poručík Kollanda foto 1924
absolventské foto akademie

Nadporučík Kollanda asi 1928

1930 fotbalová 11 Fryštát-Karviná

Kapitán Kollanda - lázně Poděbrady –
(důstojníci podle mě z akademie asi do
1930-36 byl kapitánem (před
povýšením - snad 1936)